ବିହାର ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

ବନାମ

ଏଲ୍ ଆର୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଡି.ଏନ୍. ସିଂ (ମୃତ)

ନଭେମ୍ବର 13,1997

[ଏସ୍.ବି. ମଜମୁଦାର ଏବଂ ଏସ୍.ପି. କୁର୍ଦୁକର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତିଦ୍ୱୟ]

ଭୂମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ, 1894 ଧାରା 11(1) ପରନ୍ତୁକ— ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ— ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଯାଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ— ଅନୁମୋଦନ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ସମୟରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ରାଶି ହ୍ରାସ କରିବା ପାଇଁ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କ କ୍ଷମତାକୁ ଅନୁମୋଦନ— ଦର୍ଶାଯାଇଛି, ଆୟୁକ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବେ— ମାମଲା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ପଠାଗଲା ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନେ ଭୂମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ, 1894 ଅନୁଯାୟୀ ଦାବିଦାର ଥିଲେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ବିବାଦଟି ଏହି ବିଷୟ ଉପରେ ଥିଲା ଯେ, ଆୟୁକ୍ତ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 11ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି ଦାବିଦାରମାନଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ସଂଗ୍ରାହକଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅନୁମୋଦନ କରିବା ସମୟରେ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଗର ଜମି ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପରିମାଣକୁ ହ୍ରାସ କରିପାରିବେ କି । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜର ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି କହିଥିଲେ ଯେ, ଆୟୁକ୍ତଙ୍କର ଏପରି କୌଣସି କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅପିଲ ।

ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦେଇ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି: 1. ଭୂମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ, 1894ର ଧାରା, 11(1) ଅନୁଯାୟୀ ଆୟୁକ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବେ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ବଜାୟ ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ କାରଣ ଏହା ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିବା ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ *ବିହାର ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ପ୍ରେମ କୁମାର ସିଂ*ଙ୍କ ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଓଲଟାଇଦିଆଯାଇଛି ।

* *ବିହାର ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ବନାମ ପ୍ରେମ କୁମାର ସିଂ,* **30.11.1993ରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିବା ଏସ୍.ଏଲ୍.ପି. ସଂଖ୍ୟା 7837/1993ରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଦେୱାନୀ ଅପିଲ, ଭରସା କରାଯାଇଛି ।**

2. ସମ୍ପୃକ୍ତ ପକ୍ଷଙ୍କୁ ଶୁଣିବା ପରେ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବା ପାଇଁ ଏହି ମାମଲାକୁ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଯାଇଛି ।

ଦେୱାନୀ ଅପିଲୀୟ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର: ଦେୱାନୀ ଅପିଲ ସଂଖ୍ୟା 7695/1997 ।

ସି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.ଜେ.ସି. ସଂଖ୍ୟା 9137/1991ରୁ ପାଟନା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ତା୨.3.92ରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଅପିଲକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ବି.ବି. ସିଂ ।

ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏ.ପି. ସିଂ ଏବଂ କେ.ଏନ୍.ରାୟ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟ **ଏସ୍.ବି.ମଜମୁଦାର, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି**ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।

ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ଆମେ ଶେଷରେ ଏହି ଅପିଲରେ ପକ୍ଷମାନଙ୍କ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତାଙ୍କୁ ଶୁଣିଲୁ ।

ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି, ଭୂମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ଅଧିନିୟମ')ର ଧାରା 11ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରୁଥିବା ଆୟୁକ୍ତ, ଦାବିଦାରମାନଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ସଂଗ୍ରାହକଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ଅନୁମୋଦନ କରିବା ସମୟରେ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ବର୍ଗର ଜମି ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପରିମାଣକୁ ହ୍ରାସ କରିପାରିବେ କି ।

ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିଜର ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଭରସା କରି ମତ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ, ଆୟୁକ୍ତର ଏପରି କୌଣସି କ୍ଷମତା ନାହିଁ । ଏହା ସତ୍ୟ ଅଟେ ଯେ, ଧାରା 11ର ପରନ୍ତୁକରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଉପଯୁକ୍ତ ସରକାର କିମ୍ବା ସରକାର ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରାଧିକୃତ କରୁଥିବା ଉପଯୁକ୍ତ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅନୁମୋଦନ ବିନା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 11ର ଉପ-ଧାରା (1) ଅନୁଯାୟୀ ସଂଗ୍ରାହକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

କୌଣସି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଉକ୍ତ ପରନ୍ତୁକ ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ବିହାର ରାଜ୍ୟ ମାର୍ଚ୍ଚ 13,1995ରେ ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା ଉପଖଣ୍ଡ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କୁ ଅଧିନିୟମ ଧାରା 11 (1)ର ପରନ୍ତୁକ ଅନୁଯାୟୀ ଉପଯୁକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହେବାକୁ ଏପରି ଶ୍ରେଣୀର ମାମଲାରେ ପ୍ରାଧିକୃତ କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଠାରେ ମୋଟ କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଞ୍ଚ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ କିନ୍ତୁ ପନ୍ଦର ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ନୁହେଁ । ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଏହି ସାଧାରଣ କାରଣ ପାଇଁ ବଜାୟ ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଯେ, ଏହାର ପୂର୍ବ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥିବା ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଏସ୍.ଏଲ୍.ପି.(ସି) ସଂଖ୍ୟା 7837/1993ରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ଦେୱାନୀ ଅପିଲରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା 30 ନଭେମ୍ବର 1993ର ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଓଲଟ କରାଯାଇଛି । ଉକ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପରେ ଏହା ଦର୍ଶାଯିବା ଉଚିତ ଯେ, ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ ଧାରା 11 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଆୟୁକ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିଥାନ୍ତେ ।

ତେବେ, ଏତିକିରେ ମାମଲାର ଅନ୍ତ ହେବ ନାହିଁ । ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଯେ, ତାଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ, ଯେହେତୁ ଏହି ମାମଲାରେ ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଜମି ଏକର 1.15 ଗୁଣ୍ଠର ଥିଲା, ସଂଗ୍ରହକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବା ମୋଟ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଟ.5 ଲକ୍ଷ ହେବ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ବହୁତ କମ ହେବ । ତେଣୁ, ଧାରା 11(1)ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ଆୟୁକ୍ତଙ୍କର ପ୍ରଶ୍ନରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବାର ଅଧିକାର ଅଛି ବୋଲି ଧରିନେଲେ ମଧ୍ୟ, ଯଦି ସେ ସକ୍ଷମ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ହୋଇନଥାନ୍ତେ, ତେବେ ସେ କ୍ଷତିପୂରଣର ପରିମାଣ ହ୍ରାସ କରିପାରି ନ ଥାନ୍ତେ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ବିହାର ରାଜ୍ୟ ତରଫରୁ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବା ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସିଂ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଯେ, ଧାରା 11 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟଟି ଏକ ବ୍ୟାପକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଅଟେ ଏବଂ ତେଣୁ, ଯଦି ସମାନ ଅଧିସୂଚନା ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ତେବେ ଏହି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଏକ ମିଶ୍ରିତ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ହେବ ଯାହା ବିଭିନ୍ନ ଦାବିଦାରଙ୍କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରିବ । ଏବଂ ଯଦି ଏପରି ଏକ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟରେ ଦିଆଯାଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣର ମୋଟ ପରିମାଣ ଟ.5 ଲକ୍ଷରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥାଏ, ଏହା ଅଧିନିୟମର ଧାରା 11(1)ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁମୋଦନ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟରେ ଆସିବ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ, ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ବିଜ୍ଞ ଅଧିବକ୍ତା ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ଯେ, ଯଦି ଏପରି ହୁଏ, ତେବେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିବ ଯେ, ମିଳିତ ଭାବେ ସମସ୍ତ ଦାବିଦାରଙ୍କ ପାଇଁ ସଂଗ୍ରାହକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗଣନା କରାଯାଇଥିବା ମୋଟ କ୍ଷତିପୂରଣ ଟ.15 ଲକ୍ଷରୁ ଅଧିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲାଗୁ ହେବ କି, ଯେଉଁ ମାମଲାରେ ଆୟୁକ୍ତ

ଅଧିନିୟମର ଧାରା 11(1)ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ସକ୍ଷମ ଅଧିକାରୀ ହେବେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଏହି ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣୟ ଟ.15 ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ ଅଧିକ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହା ରାଜ୍ୟ ସରକାର ହେବେ । ଯେହେତୁ ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଗୁଡ଼ିକରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ବିଚାର କରାଯାଇ ନାହିଁ, ଆମେ ଅପିଲ ଅଧୀନରେ ଆଦେଶକୁ ବାତିଲ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଉପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରୁ ଏବଂ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପକ୍ଷଙ୍କୁ ଶୁଣିବା ପରେ ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିବା ସହିତ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ନଥିରେ ରିଟ୍ ଆବେଦନକୁ ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ପୁନଃପ୍ରେରଣ କରୁଛୁ । ଆମେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ କରୁଛୁ ଯେ, ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଠାଯାଇଥିବା ବିବାଦର ଗୁଣବତ୍ତା ଉପରେ ଆମେ କୌଣସି ମତ ପ୍ରକାଶ କରୁନାହୁଁ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସାକ୍ଷ୍ୟକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏହା ନିଜେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା, ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ । ତଦନୁସାରେ ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି, କୌଣସି ଖର୍ଚ୍ଚ ନାହିଁ ।

ଏସ୍.ଭି.କେ.ଆଇ. ଅପିଲକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଛି ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦକ
ଆଦିତ୍ୟ ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।